

NÆRINGSMINISTERENS TALE I FORBINDELSE MED OVERREKKELSE AV GAVEN TIL LONGYEARBYEN

Kjære jublant, Herr Sysselmann, og alle dere andre som har møtt fram her;

Det er en ære og glede for meg å delta i feiringen av Longyearbyens 100-årsdag.

Jeg har vært på Svalbard mange ganger.

Det er alltid hyggelig å komme opp hit.

Denne gangen er det en spesiell glede for meg, siden jeg nå kommer i egenskap av næringsminister og som eier av Store Norske.

Det er spesielt hyggelig å se at også barnebarnet til John Longyear, Janet Munroe Longyear, er her sammen med oss i dag.

Svalbard og polarstrøkene har i årenes løp tiltrukket seg mange. En av dem var nettopp amerikaneren John Munroe Longyear. Han kom hit og fant fjell fulle av kull, som var lett å bryte.

I 1906 dannet Longyear selskapet Arctic Coal Company og startet utvinning av kull. Longyear skapte et lite gruvesamfunn her og brukte store summer på å reise en kraftstasjon, gruve, arbeiderbrakker og havn.

Fritjof Nansen, som var her i 1912, sier dette om amerikanergruva:

”For et inngrep i denne naturs ensomme stillhet. Disse føle arbeiderbrakkene der nede i dalen og kraftledninger oppetter dalen. - Det skriker-”

Vi kan se at Longyearbyen bærer preg av tidlige tiders gruvevirksomhet. Restene etter virksomheten som Longyear startet, er bevart som kulturminner for fremtiden.

Alt er kanskje ikke like vakkert - men disse minnene er likevel en viktig dokumentasjon på denne epoken i Svalbards historie.

I 1916 solgte Longyear selskapet til Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS. Den 15. juli firte gruveingeniør Sigurd Westby det amerikanske flagget og det norske flagget ble heist.

Arbeidsplassene knyttet til kulldriften har bidratt til stabil norsk aktivitet og bosetting i Longyearbyen hele året rundt.

Det er viktig å se norsk kullgruvdrift på Svalbard som et sentralt element i en samlet norsk Svalbardpolitikk, hvor også Svalbardtraktaten og ulike utenrikspolitiske hensyn spiller inn.

Gruvedriften har i alle år vært en drivende kraft for utviklingen av Longyearbyen, men de senere årene har samfunnet fått flere ben å stå på.

Utdanning, forskning, satelittstasjonen og ikke minst reiselivsbedriftene bidrar etter hvert med en økende andel av verdiskapingen.

Reiselivet er en naturlig og viktig del av næringsgrunnlaget i Longyearbyen. Gjennom tilrettelagt og miljøriktig turisme, som ikke foringer naturverdiene, ser jeg et potensial for Svalbard til å ta i mot flere turister. De flotte naturopplevelsene gir fornøyde turister og ikke minst omsetning til næringslivet.

Så vet jeg at Store Norske har vært gjennom et vanskelig år.

Det er gledelig at selskapet har startet opp produksjonen etter brannen i Svea. Det er allerede produsert betydelig med kull i mai måned og det forventes et overskudd i år.

Kullvirksomheten har i mange år krevd store uttelling over statsbudsjettet, men den tiden er over. Store Norskes framtid vil være avhengig av selskapets evne til å drive lønnsomt. Samtidig vil jeg understreke at sikkerhet og hensynet til miljøet har høyeste prioritet. At virksomheten i Svea går bra, har stor betydning for Longyearbyen.

Janet Munroe Longyear kan være stolt over å se at byen som bestefaren grunnla her i 1906, har utviklet seg til et moderne lokalsamfunn.

Jeg har en gave fra Regjeringen til Longyearbyen. Gaven er en bronseplate av John Munro Longyear. Bronseplaten, som er festet på en stein, er laget av kunstneren Tor Schmedling.

Jeg ønsker alle i Longyearbyen til lykke med dagen!